

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ З ОРТОДОНТІЇ

Дрогомірецька М.С., Ткаченко Ю.В., Поляник Н.Я., Острянюк В.І., Аршинніков Р.С., Сухомлінова Т.Я.

Післядипломна підготовка фахівців в умовах, коли ось вже дев'ять років Україна відстоює своє право бути свободою європейською державою, коли вже півтора року окупаційна армія руйнує мирні українські міста і села, вбиває наших співвітчизників, стає викликом, який приймають викладачі всіх вищих навчальних закладів [5]. Професорсько-викладацький склад кафедри ортодонції НУОЗ України ім. П.Л. Щупика переформовує роботу, щоб забезпечити навчання не тільки в очній, але й заочній формі, по можливості комбінуючи їх.

Навчання лікарів ортодонтів передбачає інтенсивну роботу слухачів з освоєння значних обсягів теоретичних знань та здобуття практичних навичок в тимчасово обмежених умовах присутності на заняттях [7].

Головна мета сучасної освіти, згідно з існуючою парадигмою, створення умов розвитку та самоорганізації майбутніх фахівців [2] не може повною мірою вирішуватися традиційними стандартними методами навчання [1], які спрямовані в основному на придбання, розширення та поглиблення знань шляхом повідомлення інформації, її відтворення та конкретних професійних дій за готовим алгоритмом [3].

Ці методи мало зачіпають ядро пізнавальної діяльності – мислення [4], яке є незамінним у побудові логічного ланцюга діагностики та планування лікування ортодонтичних пацієнтів.

Активні методи навчання [6], тобто так зване навчання діяльністю – це система методів, що забезпечують творчу активність студентів та спрямованих на формування творчого професійного мислення у практичному освоєнні навчального матеріалу.

Згідно з конусом навчання Брюса Хайленда [8] активні методи дозволяють зберегти в пам'яті до 90% інформації, яка отримана в процесі індивідуального відпрацювання практичних навичок та їх обговорення. Активізація навчання може йти як удосконалення форм і методів навчання, і шляхом вдосконалення організації та управління навчальним процесом [9].

Таким чином, проблема диверсифікації засобів організації викладацьким складом навчального процесу та ширшого використання методів його активізації є актуальною.

Мета дослідження – підвищення ефективності навчального процесу на циклах спеціалізації з «Ортодонтії», шляхом удосконалення деяких пасивних та впровадження комплексу активних методів навчання слухачів.

Об'єкт дослідження: педагогіка процесу підготовки слухачів циклів спеціалізації з «Ортодонтії».

Предмет дослідження: комплексне використання методів активного навчання як умова ефективної професійної підготовки слухачів циклів спеціалізації з «Ортодонтії».

Для реалізації поставленої мети нами було сформульовано такі **завдання:**

1. Методично організувати аудиторні (лекції, практичні та семінарські) заняття з удосконаленням пасивних методів навчання слухачів циклів спеціалізації з «Ортодонтії».

2. Апробувати електронний навчально-методичний комплекс (ЕНМК) для організації самостійної роботи слухачів на кафедрі Ортодонтії (завідувачка кафедри д.мед.н., проф. Дрогомирецька М.С.) Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика.

Результати дослідження.

В навчальному процесі циклу спеціалізації з «Ортодонтії» нами були застосовані активні та удосконалені деякі пасивні методи підготовки слухачів.

Так, наприклад, було вдосконалено спосіб викладу лекційного матеріалу (що стосується пасивних методів, але має значний потенціал (50% за конусом

Хайленду). Лекційний матеріал надавався за сформованими групами проблемних ситуацій з організацією спільних «лектор - слухачі» дискусій про

Рис. 1. Вид слайдів презентацій лекцій із постановкою проблеми та організацією групових дискусій для оптимізації довгострокового запам'ятовування. способи їх усунення.

Такий вид викладу матеріалу викликає потребу вирішити проблему (вибрати відповідний метод дослідження, оптимальну лікарську тактику), а дискусії – обґрунтувати вірність вибраних дій (рис. 1).

На кафедрі ортодонції в якості активного метода навчання практичним навичкам з ортодонції на аудиторних практичних заняттях були впроваджені в якості реальної роботи навчальні випадки (study case) (рис. 2).

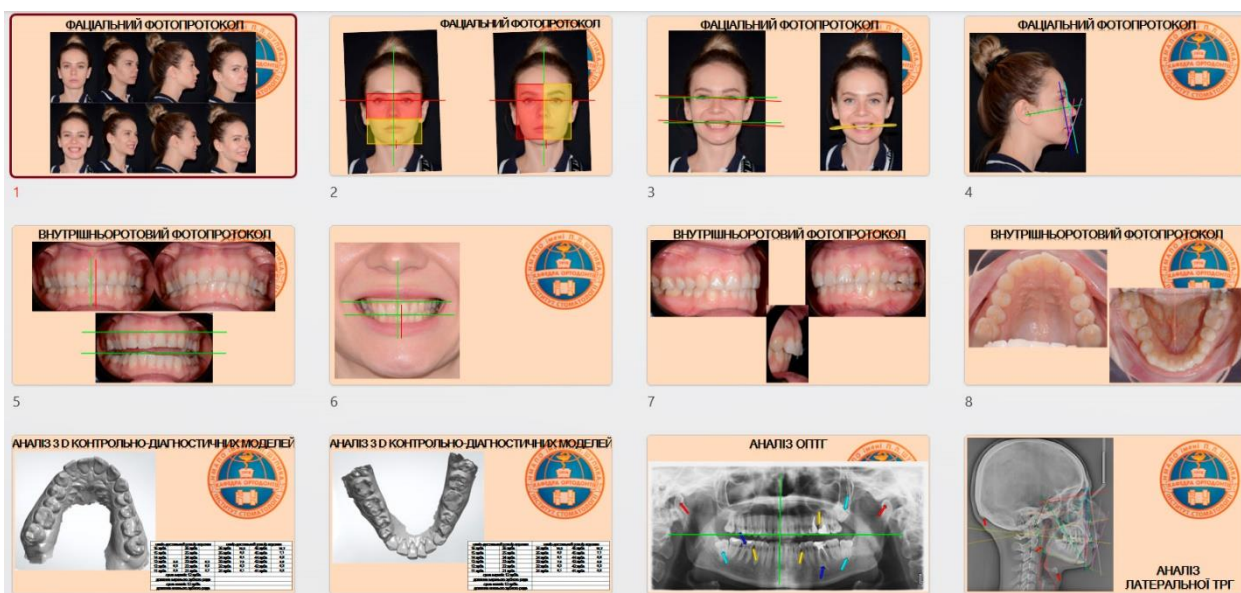

Рис. 2. Дані клінічного та додаткового обстеження ортодонтичного пацієнта, подані в одному клінічному випадку «study case».

Суть структурованого кейса-аналізу реальної ситуації, опис якої одночасно відбиває як будь-яку практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти під час вирішення цієї проблеми.

Study case з одного боку протиставлені таким видам роботи, як повторення за викладачем, відповіді на питання викладача, переказ заданого матеріалу, а з іншого - поєднують у собі такі методи, що чудово зарекомендували як рольова гра, ситуативний аналіз та ін.

Величезне значення у навчальному процесі займає самоосвіта слухачів. Використовуючи обчислювальну техніку, нами розроблено ЕНМК для організації самостійної роботи слухачів.

Методичний комплекс поєднує електронний посібник з теми, що вивчається, графічні тести (статичні та динамічні). Робота з оболонками для викладення текстового матеріалу або тестування не вимагає жодних спеціальних вимог до персонального комп'ютера та фундаментальних знань у галузі обчислювальної техніки, крім того додається інструкція користувача.

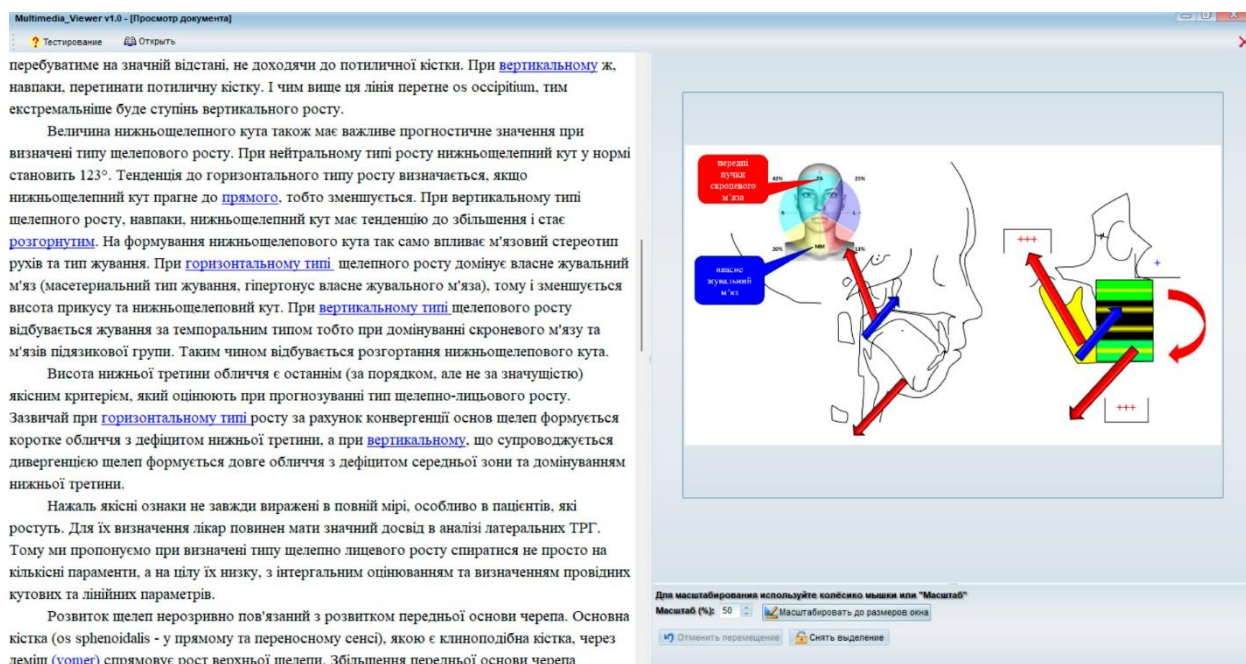

Рис. 3. Вигляд монітора під час відтворення електронного посібника.

При відтворенні електронної допомоги наведення курсору на виділений термін або фразу, що є посиланням, викликає появу ілюстрації (рис. 3). При цьому можлива зміна як розмірів вікна, так і масштабу зображення.

Як ілюстрації можуть використовуватися не лише статичні зображення,

а й відеоряди.

Причому відеоілюстрація відтворюється не тотальним роликком, а ділиться на частини, що відповідають кроку алгоритму маніпуляції з чіткою фіксацією кадру початку та закінчення етапу. Користувач має можливість необмежено повторювати «програвання» частини ролика, що його зацікавила.

Після вивчення тематичного матеріалу пропонується проконтролювати рівень здобутих знань та закріпити їх з використанням тестування.

Система контролю має вигляд візуалізованих завдань, оформлених у програмну оболонку. Робота з програмними оболонками для тестування не потребує жодних спеціальних можливостей персонального комп'ютера та фундаментальних знань у галузі обчислювальної техніки. Розробленою програмою відкриваються файли, назва яких збігається з темою, що вивчається.

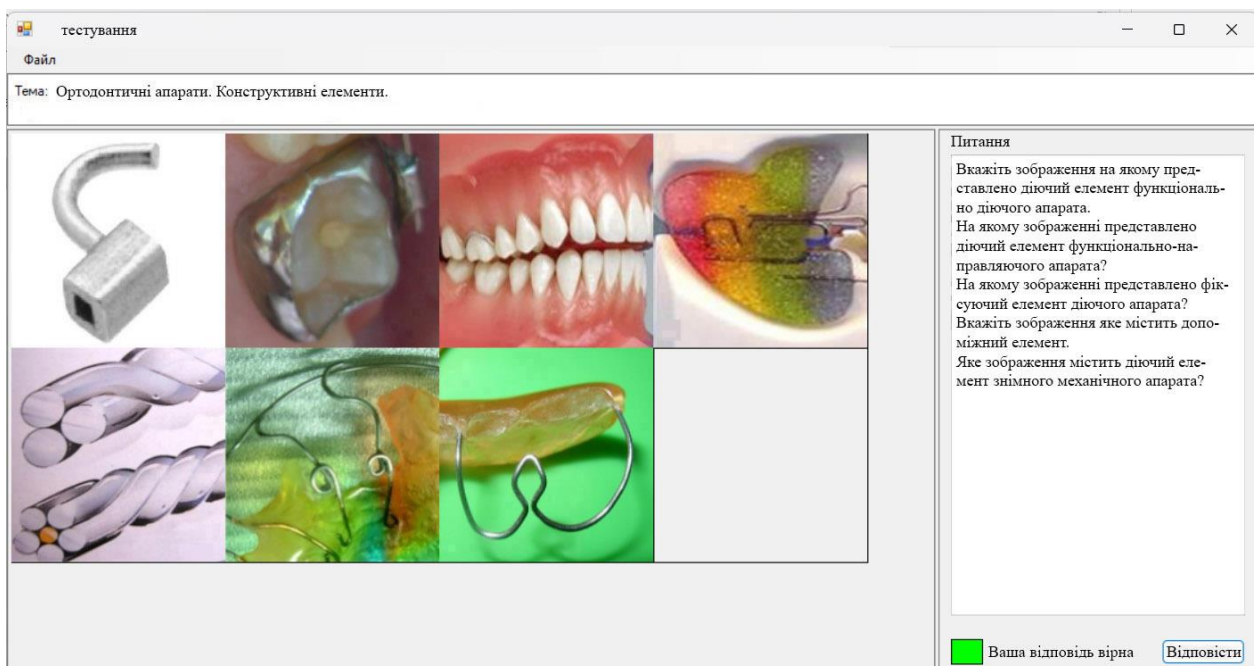

Рис. 4. Вигляд монітора при відтворенні статичного графічного тесту.

При проходженні контролю на моніторі комп'ютера виникає поле розділене на дві половини (рис. 4). У правій стороні подано питання. У лівій – вміщено зображення об'єкта вивчення. У представленому динамічному графічному тесті студент малюнку рухом стрілки повинен вказати необхідний конструктивний елемент. Програма дозволяє миттєво після натискання правою кнопкою "комп'ютерної миші" отримати оцінку відповіді -

"правильно" або "неправильно". Тест можна використовувати як перевірки результатів.

Контрольні модульні заняття ми проводили з використанням Google форм, які автоматично зберігали статистику і час наданих відповідей (рис. 5).

ФОТОМЕТРИЧНИЙ МЕТОД ОБСТЕЖЕННЯ

📊 Статистика

Через які точки проводиться естетична площина Рікетса (Rickets)? *

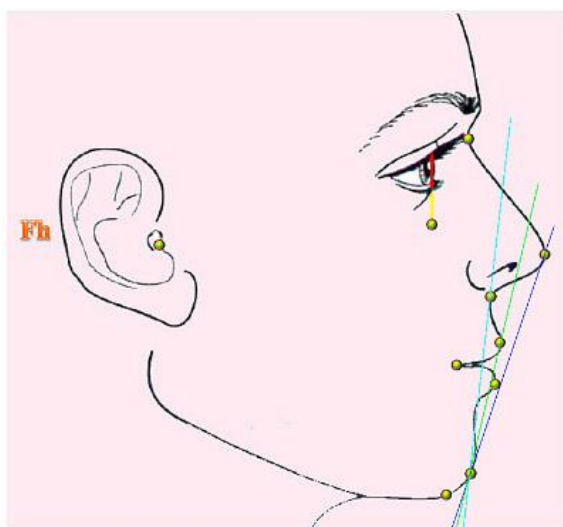

Рис. 5. Вигляд монітора при відтворенні статистики відповідей групи слухачів циклу спеціалізації з «Ортодонтії» на тематичний залік.

Таким чином, нами вдосконалені деякі пасивні (презентації лекцій) та розроблені активні (навчальні випадки – study case – організація аудиторної роботи на практичних заняттях, ЕНМК та два види графічних тестів для організації самостійної роботи) методи організації навчального процесу, що дозволяють активно залучати слухачів.

Список литературы:

1. Алексеенко Н.С. Интерактивные методы обучения дисциплины «Терапевтическая стоматология» / Алексеенко Н.С., Шинкарук-Диковицька М.М., Ваховський В.В., Поліщук О.О., Іванов Р.О. //Актуальні проблеми якісної підготовки медичних фахівців в умовах глобального конкурентного

середовища: матеріали III навчально-методичної конференції (Вінниця, 9 лютого. 2022 р.): / Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова. – Вінниця: ВНМУ, 2022. – С. 22-23.

2. Волосянко А. Б. Роль самостійної роботи студентів IV курсу при вивченні педіатрії в умовах кредитнотрансферної накопичувальної системи /Волосянко А. Б., Шлімкевич І. В., Іванишин Л. Я., Костирко Н. І., Цицюра О. О. //Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ (Тернопіль, 18–19 трав. 2017 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – Т. 2. – С. 22-23.

3. Каськова Л.Ф. Позааудиторна самостійна робота студентів на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології /Л.Ф. Каськова, С.Ч. Новікова, О.О. Карпенко, Л.І. Амосова, О.Ю. Андріянова, І.Ю. Ващенко //Світ медицини та біології, № 2, 2013. – С. 86 – 88.

4. Мислення, пізнання, навчання: синергія взаємодії: посібник / За заг. ред. М.В. Ліпіна. – Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – 8,0 друк. арк

5. Ніколаєв Є. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с.

6. Смаглюк Л. В. Інтерактивні методи навчання на кафедрі ортодонції УМСА / Л. В. Смаглюк, А. Н. Білоус // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 210–211.

7. Смаглюк Л. В. Особливості додипломного дистанційного навчання з фаху «Ортодонтія» / Л. В. Смаглюк, А. М. Білоус, А. Є. Карасюнок // Проблеми безперервної медичної освіти та науки. – 2021, № 1 (41). – С. 29-32.

8. Ткаченко Ю.В. Комплексное использование методов активного обучения профессиональным навыкам по ортодонтии // Медицина сьогодні і завтра, 2014. – С. 199 – 204.

9. Шевченко В.Г. Розвиток клінічного мислення лікарів як мета сучасної медичної освіти / Шевченко В.Г., Бородаєв І.Є., Запорожченко Б.С., Колодій В.В., Васильєв О.А. // Сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні : матеріали ХХ Всеукр. наук.-практ. конф. в онлайн-режимі за допомогою платформи Microsoft Teams (Тернопіль, 18–19 трав. 2023 р.) / Терноп. нац. мед. ун-т імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. – Тернопіль : ТНМУ, 2023. – С. 210 - 212.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СЛУХАЧІВ ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ З ОРТОДОНТІЇ

Дрогомірецька М.С., Ткаченко Ю.В.

Резюме: В статті наведено досвід підвищення ефективності навчального процесу на циклах спеціалізації з «Ортодонтії» шляхом удосконалення деяких пасивних та розробки активних методів. До пасивних віднесено покращене викладання лекційного матеріалу, сформованого за групами проблемних ситуацій з організацією сумісних «лектор - студенти» дискусій. До активних – створення банку клінічних ситуаційних задач (study case) для аудиторних практичних занять та для позааудиторних – створено учбово-методичний комплекс, що складається з електронного посібника та двох видів візуалізованих графічних тестів.

Ключові слова: ортодонтія, студенти, активні методи навчання, самостійна робота, електронний посібник, графічні тести.

EXPERIENCE OF USING AN ELECTRONIC EDUCATIONAL AND METHODOLOGICAL COMPLEX FOR ORGANIZING EXTRA-COURSE WORK OF STUDENTS OF THE SPECIALIZATION CYCLE IN

ORTHODONTICS

Myroslava S. Drohomyretska, Yuliia V. Tkatchenko

Summary: In this article we've had represented our experience of improvement in efficiency of educative process of "orthodontics" section by means of enhancement of the passive teaching methods and by means of development of the active ones. The passive teaching methods include improved teaching process of lecture material which has been formed into groups of problematique questions, and "lecturer-student" discussions. Active ones include the database of clinical situational tests for curricular and for extracurricular lessons training complex, consist of electronic aids and graphically visualized two types of tests have been made.

Key words: orthodontics, students, active skills, self-study education, digital book, graphically visualized tests.